

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Кафедра публічного та приватного права

РОБОЧА ПРОГРАМА

Міжнародне гуманітарне право

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри П та ПП

 Литвиненко В. М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« 27 » серпня 2025 р.

Розробник (-и): Пузирна Н.С., доцент, кафедри П та ПП, к.ю.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри публічного та приватного права
(назва кафедри)

Протокол від «27» серпня 2025 року № 8

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

Чічань М.В.
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Вибіркова
Мова викладання	Українська
Рік навчання та семестр	4-й рік навчання, 7 семестр ОПП «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Викладач (-и)	Пузирна Н.С., доцент кафедри публічного та приватного права, к.ю.н., доцент.
Профайл викладача (-ів)	https://civil.stu.cn.ua/kafedra/personaliyi/
Контакти викладача	1981-natasha@stu.cn.ua

2. Анотація курсу.

Курс дає можливість сформувати системні знання про принципи, норми та інститути міжнародного гуманітарного права, що регулюють поведінку держав та інших учасників збройних конфліктів, а також розвиток навичок аналізу міжнародно-правових актів, норм міжнародного гуманітарного права у цій сфері. Вивчення дисципліни спрямоване на розуміння ролі міжнародного гуманітарного права у захисті цивільного населення, культурних цінностей, регулюванні методів і засобів ведення війни, забезпеченні відповідальності за військові злочини та злочини проти людства, а також на підготовку здобувачів вищої освіти до практичного застосування міжнародно-правових норм у професійній діяльності.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Міжнародне гуманітарне право як галузь міжнародного права.

Змістовий модуль 2. Міжнародно-правова регламентація ведення збройної боротьби.

Змістовий модуль 3. Відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права.

Навчальна дисципліна «Міжнародне гуманітарне право» викладається протягом одного семестру за допомогою лекційних занять, практичних (семінарських) занять, самостійної роботи і завершується складанням екзамену.

3. Мета та цілі курсу.

Мета навчальної дисципліни - формування у майбутніх фахівців вмінь та навичок, які необхідні для всеосяжного застосування норм міжнародного гуманітарного права в ситуації збройного конфлікту в Україні, здатність та готовність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері кризових ситуацій, охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення міжнародного правопорядку під час практичної роботи або в процесі навчання, що передбачають застосування правових доктрин та принципів, прогнозування, оптимізації та прийняття рішень.

Завданнями вивчення дисципліни «Міжнародне гуманітарне право» є:

- формування цілісного уявлення про міжнародне гуманітарне право, його структуру, предмет, суб'єктів та джерела;
- систематизоване ознайомлення здобувачів освіти з базовими загальними галузями міжнародного гуманітарного права;
- формування навичок правильного орієнтування у системі діючих актів міжнародного гуманітарного права та їх трактування;
- освоєння базової міжнародно-правової термінології, категорій, теорій та концепцій у сфері міжнародного гуманітарного права;
- встановлення тенденцій розвитку сучасного міжнародного права у контексті глобальних викликів сучасності;
- набуття вмінь і навичок застосування здобутих знань у практичній діяльності.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти розширює загальні (ЗК) та спеціальні (фахові) (СК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК 2. Здатність застосувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

4. Результати навчання.

Здобувач має вдосконалити програмні результати навчання :

РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав

людини.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

У результаті вивчення дисципліни «Міжнародне гуманітарне право» здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- особливості сучасного міжнародного гуманітарного права;
- джерела міжнародного гуманітарного права та місце міжнародно-правових норм в системі правового регулювання;
- основні тенденції розвитку міжнародного гуманітарного права;
- особливості співвідношення міжнародного гуманітарного і національних галузей права;
- види та особливості сучасних збройних конфліктів, статус учасників збройних конфліктів, систему захисту жертв збройних конфліктів і громадських об'єктів;
- практику міжнародних організацій, що діють у сфері міжнародного гуманітарного права;
- особливості застосування норм міжнародного гуманітарного права на міжнародному та національному рівнях.

вміти:

- оперувати поняттями міжнародного гуманітарного права;
- використовувати набуті знання у практичній діяльності та при вивченні інших навчальних дисциплін;
- користуватися міжнародно-правовими джерелами та застосовувати положення міжнародних договорів з участю України;
- тлумачити норми міжнародних договорів України з метою розв'язання спірних правових ситуацій;
- аналізувати юридичні факти та пов'язані ними правові відносини в ситуації збройного конфлікту;
- аналізувати принципи і норми міжнародного гуманітарного права та самостійно вирішувати питання, пов'язані з їх тлумаченням;
- характеризувати національне законодавство з точки зору його відповідності міжнародному гуманітарному праву.

5. Пререквізити. -

6. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
Практичні заняття	20
Самостійна робота	80
Індивідуальне завдання	контрольна робота
Всього кредитів	4

Формами проведення занять є лекційні та семінарські заняття, самостійна робота. Проведення занять згідно розкладу відбувається на парах та за допомогою платформи дистанційного навчання «MOODLE».

7. Тематика курсу.

Тематика лекційних занять

Змістовий модуль 1. Міжнародне гуманітарне право як галузь міжнародного права.

ТЕМА 1. Поняття, джерела та принципи міжнародного гуманітарного права.

Історичний розвиток міжнародного гуманітарного права. Перші спроби нормативно-правового врегулювання правил ведення війни та поведіння із військовополоненими і

мирним населенням. Створення Міжнародного комітету Червоного Хреста і Женевська конференція 1864р. Міжнародні конференції з питань гуманітарного права.

Поняття, особливості та джерела міжнародного гуманітарного права. Види джерел міжнародного гуманітарного права. Джерела загального та спеціального характеру. Глобальні та регіональні акти з прав людини. Право Женеві, право Гааги і право Нью-Йорку. Функції міжнародного гуманітарного права. Принципи міжнародного гуманітарного права.

ТЕМА 2. Основні категорії та сфера дії міжнародного гуманітарного права.

Поняття війни та збройних конфліктів. Види збройних конфліктів. Внутрішні безладдя й обстановка внутрішньої напруженості та їхня відмінність від збройних конфліктів. Застосування норм міжнародного гуманітарного права до різних видів збройних конфліктів.

Збройні конфлікти не міжнародного характеру. Застосування загальних принципів міжнародного гуманітарного права під час збройних конфліктів не міжнародного характеру. Застосування статті 3 Женевських конвенцій та II Додаткового протоколу до Женевських конвенцій 1949 року до збройних конфліктів не міжнародного характеру.

Застосування міжнародного гуманітарного права в часі. Вплив стану війни на дію міжнародних договорів. Заборона денонсації договорів з міжнародного гуманітарного права під час війни. Цілі війни. Населення під час війни.

Просторова сфера дії норм міжнародного гуманітарного права. Театр війни і театр воєнних дій.

ТЕМА 3. Поняття та види збройних конфліктів.

Поняття збройного конфлікту, суб'єкт визначення існування збройного конфлікту, кореляція термінів «війна», «збройний конфлікт» і «окупація». Ситуації, що не охоплюються МГП: масові заворушення, окремі акти насильства. Міжнародний і неміжнародний збройні конфлікти, їх правові режими і типологія: критерії організованості повстанців, інтенсивності конфлікту та контролю над територією. Сфера застосування МГП за колом осіб, за часом, за територією і за правовим режимом.

Опосередкований (з іноземною інтервенцією на боці повстанців) збройний конфлікт. Концепція контролю з боку іншої держави за діями іррегулярних збройних формувань (Нікарагуа, справа Тадіча, справа «Кіпр проти Туреччини»). Правова кваліфікація збройного конфлікту в Україні; статус учасників конфлікту. Конфлікт за участі міжнародних збройних сил.

ТЕМА 4. Імплементация норм міжнародного гуманітарного права.

Поняття імплементации міжнародного гуманітарного права. Міжнародний і внутрішньодержавні механізми імплементации норм МГП. Обов'язок воюючих дотримуватись норм МГП. Засоби, що сприяють дотриманню норм МГП на міжнародному і національному рівнях. Судові та несудові засоби (Комісії зі встановлення фактів) дотримання норм МГП; шляхи до примирення. Роль ООН в імплементации норм МГП: види миротворчих операцій, операції примусу до миру, примусові воєнні операції. Міжнародний Рух Червоного Хреста, його складові та принципи діяльності. Міжнародний комітет Червоного Хреста: правовий статус, діяльність під час збройних конфліктів та у мирний час.

Національні товариства Червоного Хреста, сфера їх діяльності. Правова основа використання емблем Червоного Хреста, Червоного Півмісяця та Червоного Кристалу. Захисна та розпізнавальна функції емблем. Законодавство України щодо регламентации збройних конфліктів та притягнення до відповідальності за порушення норм МГП.

Змістовий модуль 2. Міжнародно-правова регламентация ведення збройної боротьби.

ТЕМА 5. Категорії учасників /неучасників збройних конфліктів.

Сторони та учасники збройних конфліктів. Правовий статус учасників збройних конфліктів. Поняття та категорії комбатантів. Права та обов'язки комбатантів. Відмінності

комбатантів від цивільного населення. Некомбатанти. Шпигуни. Військові розвідники. Добровольці. Найманці. Парламентери.

Принцип розмежування воюючих і невоюючих, складнощі сучасних конфліктів. Поняття безпосередньої участі в бойових діях. Статус терористів, відсутність поняття «незаконних військових комбатантів» в МГП. Правовий статус та категорії комбатантів. Особливий статус розвідників, добровольців, парламентарів, військових радників та приватних військових; статус найманців, шпигунів. Правовий режим воєнної окупації. Нейтралітет під час війни. Правові наслідки та форми закінчення війни.

Військові та цивільні об'єкти. Засоби попередження перед та під час нападу. Система захисту культурних цінностей у МГП. Проблеми розмежування та таргетування військових об'єктів.

ТЕМА 6. Міжнародно-правовий захист жертв збройних конфліктів.

Поняття жертв війни та осіб, яких захищають. Правовий статус військовополоненого. Статус полонених в збройному конфлікті неміжнародного характеру та опосередкованому конфлікті. Захист поранених, хворих та осіб, які зазнали аварії на морі. Захист медичного і духовного персоналу. Правове регулювання статусу осіб, які загинули та пропали без вісті. Захист цивільного населення в період збройних конфліктів. Санітарні зони та місцевості.

Правовий режим окупації, права і обов'язки контролюючої влади щодо цивільного населення окупованої території. Захист біженців та внутрішньо-переміщених осіб. Гуманітарна допомога під час збройних конфліктів.

ТЕМА 7. Заборонені засоби і методи ведення війни.

Поняття засобів та методів ведення воєнних дій. Заборонені методи ведення бойових дій. Заборонені методи (військова тактика) ведення збройної боротьби. Заборонені засоби (види зброї) ведення воєнних дій. Правові аспекти застосування ядерної зброї.

Застосування інформаційних технологій під час війни: кібератаки, дрони. Відповідальність за порушення норм МГП перед міжнародними та національними судами.

ТЕМА 8. Право неміжнародних збройних конфліктів.

Контроль за додержанням норм МГП. Види контролю. Міжнародна комісія з встановлення фактів. Діяльність міжнародних судів ad hoc. Контроль з боку Міжнародного кримінального суду. Відмінності правових режимів міжнародного та неміжнародного збройних конфліктів. Поняття та ознаки повстанців як суб'єкта МГП. Типи неміжнародних збройних конфліктів. Статус учасників внутрішніх збройних конфліктів. Захист жертв внутрішніх збройних конфліктів. Поняття безпосередньої участі у бойових діях в неміжнародному збройному конфлікті. Відповідальність за воєнні злочини, вчинені під час неміжнародних збройних конфліктів.

Змістовий модуль 3. Відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права.

ТЕМА 9. Відповідальність держав за порушення норм міжнародного гуманітарного права.

Міжнародно-правова відповідальність. Відповідальність держав та міжнародних організацій за порушення норм МГП. Форми відповідальності держав за порушення норм МГП: реституція, компенсація, сатисфакція. Санкції щодо держав за порушення норм МГП. Відповідальність фізичних осіб за порушення норм МГП. Обов'язок держав розслідувати та віддавати до суду або видавати.

ТЕМА 10. Відповідальність за воєнні злочини на міжнародному та національному рівнях.

Воєнні злочини: поняття та ознаки. Класифікація воєнних злочинів. Злочини проти

людяності. Злочин геноциду. Агресія. Індивідуальна кримінальна відповідальність за порушення норм МГП. Співучасть у міжнародних злочинах. Загальні обов'язки командування щодо підготовки воєнних операцій. Відповідальність командирів та інших начальників за вчинення міжнародних злочинів. Обставини, що звільняють від відповідальності, амністія, імунітети.

Міжнародний кримінальний суд: судоустрій, юрисдикція, процедура провадження, співробітництво з державами. Україна та Міжнародний кримінальний суд. Відповідальність за воєнні злочини за національним правом України та інших держав. Принципи кримінальної юрисдикції та правова допомога у кримінальних справах. Взаємодія Збройних Сил України з органами досудового розслідування під час фіксації обставин вчинення злочинів, пов'язаних зі збройною агресією проти України.

Тематика практичних занять

Змістовий модуль 1. Міжнародне гуманітарне право як галузь міжнародного права.

Поняття, джерела та принципи міжнародного гуманітарного права.

Основні категорії та сфера дії міжнародного гуманітарного права.

Поняття та види збройних конфліктів.

Імплементация норм міжнародного гуманітарного права.

Змістовий модуль 2. Міжнародно-правова регламентація ведення збройної боротьби.

Категорії учасників /неучасників збройних конфліктів.

Міжнародно-правовий захист жертв збройних конфліктів.

Заборонені засоби і методи ведення війни.

Право неміжнародних збройних конфліктів.

Змістовий модуль 3. Відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права.

Відповідальність держав за порушення норм міжнародного гуманітарного права.

Відповідальність за воєнні злочини на міжнародному та національному рівнях.

Тематика самостійної роботи

Самостійне опрацювання окремих питань в межах тем:

Концепція гуманітарної інтервенції у доктрині міжнародного права. Поняття та види гуманітарної інтервенції. Суб'єктна сфера дії норм міжнародного гуманітарного права. Застосування міжнародного гуманітарного права державами, міжнародними організаціями, національно-визвольними рухами. Обов'язок держав дотримуватися і забезпечувати дотримання норм міжнародного гуманітарного права.

Застосування міжнародного гуманітарного права протиборчими сторонами в збройному конфлікті не міжнародного характеру. Правові наслідки початку збройного конфлікту міжнародного характеру.

Нейтралітет під час війни. Припинення воєнних дій та його відмінність від припинення стану війни. Загальне і часткове перемир'я. Капітуляція. Закінчення війни та її правові наслідки.

Поняття жертв війни та осіб, яких захищають. Інститут Держав-покровительок.

Заснування Міжнародного трибуналу для судового переслідування осіб, відповідальних за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, що були вчинені на території колишньої Югославії та Міжнародного кримінального трибуналу для судового переслідування осіб, відповідальних за геноцид та інші серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, вчинені на території Руанди, і громадян Руанди, відповідальних за геноцид і інші подібні порушення, вчинені на території сусідніх держав.

Виникнення та діяльність Міжнародного комітету Червоного Хреста. Історія створення Міжнародного комітету Червоного Хреста. Правові основи діяльності Міжнародного комітету

Червоного Хреста. Структура Міжнародного комітету Червоного Хреста: Асамблея, Рада Асамблеї, Президент і його заступники, Директорат, Контрольний орган. Основні напрями діяльності Міжнародного комітету Червоного Хреста.

Структура і завдання Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. Статут Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця.

Статутні органи Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця: Міжнародна конференція Червоного Хреста і Червоного Півмісяця; Рада делегатів Червоного Хреста і Червоного Півмісяця; Постійна комісія Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. Склад органів, функції, процедура.

Правове становище Міжнародної федерації Червоного Хреста і Червоного Півмісяця.

Національні товариства Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. Умови визнання Національних товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця.

Правовий статус і функції Українського товариства Червоного Хреста.

Основоположні принципи Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. Виникнення емблем Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Лева і Сонця та Червоного Кристала. Функції емблем Червоного Хреста, Червоного Півмісяця та Червоного Кристала. Захист від зловживань емблемами Червоного Хреста, Червоного Півмісяця та Червоного Кристала. Використання емблеми як захисного знака. Використання емблеми як відмітного знака. Контроль за використанням емблем. Відповідальність за незаконне використання емблем.

8. Система оцінювання та вимоги

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Оцінювання знань ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу (шкалу Університету) та шкалу ECTS, відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету “Чернігівська політехніка”» (https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinyuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf).</p> <p>Система оцінювання знань з навчальної дисципліни «Міжнародне гуманітарне право» включає поточний та семестровий контроль знань. У 7 семестрі ЗВО може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання протягом семестру всіх видів робіт і до 40% підсумкової оцінки на екзамені. Якщо здобувач вищої освіти виконав всі види робіт протягом семестру, то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати екзамен. Повторне складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється, але у виняткових випадках за погодженням з деканом факультету такий дозвіл може дати ректор Університету.</p> <p>Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із здобувачами вищої освіти під час лекцій, семінарських занять, усного та письмового опитувань здобувачів вищої освіти, оцінювання результатів неформальної освіти, оцінювання реферування наукової роботи, виконання самостійної роботи та написання однієї контрольної роботи.</p> <p><i>Семестровий контроль по закінченню 8 семестру проводиться у формі екзамену</i> відповідно до графіку навчального процесу згідно затвердженого розкладу. Для складання екзамену існують білети. Білети складаються з трьох питань (по 20, 10, 10 балів максимум за відповідне питання). У 20-15 балів оцінюється відповідь на питання, яка є повною, її зміст відповідає сутності поставленого питання, (допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки). 14-12 балів - відповідь правильна, послідовна, логічна, але ЗВО допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу; 11-9 балів ЗВО володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і</p>
--	---

	<p>логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення; 8-5 бали ЗВО виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки; 0 балів – ставиться коли відповідь на питання є повністю неправильною.</p> <p>Оцінювання успішності ЗВО під час семестрового контролю вноситься у відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ».</p>		
	Контрольний захід	Бали за один вид роботи	Всього балів за семестр
	Поточний контроль знань студентів		
	Обов'язкові види робіт		
	Усна або письмова відповідь на семінарському занятті (включаючи питання самостійного опрацювання)	0 - 1,5	0 – 15
	Реферування, індивідуальна робота	0 – 1	0 – 10
	Вирішення практичних ситуацій	0 – 1	0 – 10
	Проміжний контроль в межах модулів	0 – 5	0 – 5
	Виконання модульної контрольної роботи	0 – 10	0 – 10
	Вибіркові види робіт		
	Виконання вибірових видів самостійної роботи (підготовка тез доповідей, наукових публікацій; участь у студентських конкурсах, олімпіадах, активна участь у роботі юридичної клініки, результати неформальної освіти тощо.	до 10 балів	0 - 10
			60
	Підсумковий контроль знань студентів		
	Екзамен		40
	Загальна кількість балів за семестр		100
<p>Вимоги до контрольної роботи, реферування, індивідуальної роботи тощо.</p>	<p>Критерії оцінки контрольної роботи, виходячи з максимальної кількості балів, передбачених за її виконання:</p>		
	<p>10 – 9 балів - відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; здобувач вищої освіти впевнено володіє фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; здобувач вищої освіти має навички користування нормативним матеріалом і вміло застосовує його при відповідях; відповідь на теоретичні запитання дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу.</p>		
	<p>8 – 7 балів - відповідь правильна, послідовна, логічна, але здобувач вищої освіти допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді; орієнтується в матеріалі; здобувач вищої освіти має навички користування нормативним матеріалом.</p>		
	<p>6 - 5 балів - здобувач вищої освіти володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не досить впевнено орієнтується у нормативній базі, не завжди вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки.</p>		
<p>4 - 3 балів - здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи</p>			

	<p>завдань; допускає грубі помилки.</p> <p>2 - 0 балів – здобувач вищої освіти не виконав відповідного завдання або виконав його повністю неправильно.</p> <p>Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів здобувачам вищої освіти надається можливість, при необхідності, оспорити результати контрольної роботи.</p> <p>Усне опитування - включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших студентів, запитання студентів до інших студентів, відповідей інших студентів, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття.</p> <p>Максимальна кількість балів може бути виставлена студентам, підготовленим до відповідей на усі питання теми.</p> <p>Письмове опитування на семінарі може проводитись на занятті у вигляді коротких запитань, тестів або юридичного диктанту.</p> <p>Реферування наукової літератури полягає у самостійному опрацюванні ЗВО наукової літератури (як правило наукової статті), критичному огляді та короткому переказі її змісту, а також наведення найважливіших висновків.</p> <p>Критеріями оцінки змісту реферату/індивідуальної роботи є повнота висвітлення питання. Зрозумілість, уміння аналізувати, зіставляти та узагальнювати різні підходи, працювати з нормативними актами, наявність власної думки, оформлення роботи.</p> <p>Оцінювання виконання реферату/індивідуальної роботи здійснюється на основі наступних критеріїв:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 бал – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки аргументовані і обґрунтовані, реферат містить вступ, основну частину, висновки і список літератури, оформлення реферату/індивідуальної роботи відповідає вимогам; - 0,75 балів – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки недостатньо аргументовані і обґрунтовані, реферат/індивідуальна робота містить вступ, основну частину, висновки, проте список літератури є недостатнім, оформлення відповідає вимогам; - 0,5 балів – матеріал викладений недостатньо повно, реферат/індивідуальна робота не містить вступу, висновки не достатньо аргументовані, обґрунтовані та/або не стосуються усіх поставлених завдань, список літератури є недостатнім, оформлення не відповідає вимогам; - 0 балів – викладений матеріал неповний, реферат/індивідуальна робота не містить вступу, основна частина не є структурованою, висновки поверхневі або відсутні, список літератури є недостатнім, оформлення не відповідає вимогам. 	
<p>Практичні заняття</p>	<p>Усне опитування - включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших студентів, запитання студентів до інших студентів, відповідей інших студентів, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття.</p> <p>Максимальна кількість балів може бути виставлена студентам, підготовленим до відповідей на усі питання теми.</p> <p>Письмове опитування на семінарі може проводитись на занятті у вигляді коротких запитань, тестів або юридичного диктанту.</p>	
	<p>Рівень знань</p>	<p>Критерії оцінювання</p>
	<p>5 балів Відмінний</p>	<p>Повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується</p>

		<p>правильними прикладами; все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння здобувачем вищої освіти матеріалу, що ним викладається</p>
	<p>4 бали Добрий</p>	<p>Здобувач вищої освіти дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи здобувачів вищої освіти; при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу здобувач вищої освіти припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.</p>
	<p>3 бали Задовільний</p>	<p>Здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається.</p>
	<p>2 бали Мінімальний</p>	<p>Здобувач вищої освіти допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача; здобувач вищої освіти виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.</p>
	<p>1-0 балів Незадовільний</p>	<p>Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів»), (7 семестр – 20 балів), то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість.</p> <p>На ліквідацію академічної заборгованості виноситься весь обсяг теоретичного матеріалу, що передбачений робочою програмою навчальної дисципліни «Міжнародне гуманітарне право». Академічна заборгованість повинна бути ліквідована до атестації здобувача вищої освіти, а у випадку коли заборгованість виникла з дисципліни, знання, уміння та навички з якої, відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівця, потрібні для вивчення навчальних дисциплін наступного семестру, то така заборгованість</p>	

	<p>повинна бути ліквідована до початку нового семестру. Академічна заборгованість ліквідується здобувачами вищої освіти протягом наступних семестрів згідно з розкладами ліквідації академ. заборгованості, що затверджуються деканом факультету за поданням відповідних кафедр.</p> <p>Результати ліквідації академ. заборгованості відображаються в ліквідаційній відомості успішності.</p>
--	---

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний контроль за модулями

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Міжнародне гуманітарне право як галузь міжнародного права.	0... 20
Змістовий модуль 2. Міжнародно-правова регламентація ведення збройної боротьби.	0... 20
Змістовий модуль 3. Відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права.	0... 20
Разом	0... 60

Підсумковий контроль

Модуль за тематичним планом дисципліни та вид контролю	Кількість балів
Результат поточного контролю	0... 60
Екзамен:	0... 40
1 Теоретичне питання	0... 20
2 Теоретичне питання	0... 10
3 Теоретичне питання	0... 10
Зважена семестрова оцінка	0... 100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи), практики, атестації
90 – 100	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
66-74	D (задовільно)	задовільно
60-65	E (достатньо)	
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання

9. Політики курсу.

Політика відвідування занять та виставлення балів. Для всіх здобувачів вищої освіти відвідування лекцій і практичних занять курсу є обов'язковими, за виключення випадків пов'язаних з оформленням індивідуального графіку відвідування. Враховуються всі бали отримані в ході поточного контролю (усні відповіді, вирішення задач, написання юридичних диктантів, самостійна/індивідуальна робота, модульна тощо). Активна участь у ході практичних та лекційних занять, участь у студентських конференціях, студентських олімпіадах, підготовка

наукових публікацій тощо є підставою для нарахування додаткових балів.

Недопустимі пропуски та запізнення на заняття; користування мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування; недотримання строків виконання навчально-наукових завдань тощо.

За об'єктивних причин (наприклад, карантин, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно з використанням системи «Moodle» та онлайн відео-конференцій. У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані види робіт або не набрав мінімально необхідну кількість балів (20), він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Повторне складання підсумкового контролю з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання екзамену всі набрані протягом семестру бали анулюються.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до [«Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються у вигляді особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, винаходи, патенти, авторські свідоцтва за напрямами курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні контрольних (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

10. Рекомендована література.

1. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право : навч.-метод. По сіб. 3-тє вид., перероб. та доп. / О. Козорог, Т. Короткий, І. Костюк, Т. Ремех, Н. Хендель ; за заг. ред. Т. Короткого ; УГСПЛ ; ТЧХУ. Київ; Одеса : Фенікс, 2024. 252 с.
2. Журавльов Д.В., Дрозд О.Ю., Копотун І.М. та ін. Міжнародне гуманітарне право. Особливості застосування в умовах збройної агресії РФ проти України. Видавничий дім «Професіонал», 2023. 598 с.
3. Збірник основних джерел міжнародного гуманітарного права, що застосовуються у міжнародному збройному конфлікті, спровокованому збройною агресією російської федерації : для юристів системи Міністерства оборони України / уклад.: І. Заворотько, Т. Короткий. Київ; Одеса : Фенікс, 2023. 556 с.
4. Мельцер Н. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс. МКЧХ. 2020. 396 с. URL: <https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/Nils-Melzer-Comprehensive-introduction-to-IHL-UKR.pdf>
5. Сенаторова О. Права людини і збройні конфлікти : навч. посіб. / О. В. Сенаторова. Київ. ФОП Голембовська О.О. 2018. 208 с.
6. Cohen A., Zlotogorski D. Proportionality in International Humanitarian Law. Consequences, Precautions, and Procedures. Oxford University Press, 2021. 262 p.
7. Detention of Civilians in the Context of the Armed Attack by the Russian Federation Against Ukraine, 24 February 2022 - 23 May 2023. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. 2023. 42 p.

Інтернет-джерела.

1. Система дистанційного навчання moodle НУ «Чернігівська політехніка» - <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=8638>
2. База даних щодо національної імплементації МГП – <https://www.icrc.org/ihl-nat>
3. Збірник прецедентів, що стосуються МГП (онлайн-база даних) – <https://www.icrc.org/casebook/>
4. Збірник прецедентів, що стосуються МГП (у PDF- форматі та паперова версія) – <https://www.icrc.org/eng/resources/documents/publication/p0739.htm>
5. Інформаційний бюлетень МКЧХ з питань права та політики (ICRC Law and Policy Newsletter) – <https://www.icrc.org/en/law-and-policy-newsletters>
6. Міжнародний журнал Червоного Хреста – <https://www.icrc.org/eng/resources/international-review/index.jsp>
7. Онлайн-база даних міжнародних договорів, держав учасниць та коментарів – <http://www.icrc.org/ihl>
8. Сайт досліджень з МГП – <http://www.ihl.ihlresearch.org/14>
9. Сайт Міжнародного кримінального суду – <http://www.icc.int>
10. Сайт Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця – <http://www.redcross.int>
11. Сайт Міжнародної гуманітарної комісії з встановлення фактів – <http://www.ihffc.org>
12. Сайт Міжнародної Федерації товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця – <http://www.ifrc.org>
13. Сайт МКЧХ – <http://www.icrc.org>
14. Сайт ООН – <http://www.un.org>
15. Європейський суд з прав людини - <http://echr.coe.int/>
16. Організація з безпеки та співробітництва в Європі - <http://www.osce.org/>
17. Управління Верховного комісара ООН з прав людини - <http://www.ohchr.org/>
18. Практика ЄСПЛ. Український аспект. URL: <https://www.echr.com.ua>